

Nr 7.

Av herr **Jacobsson m. fl.**, *angående lagstiftning till tryggande i vissa fall av gift kvinnas arbetsanställning.*

Antalet nedkomster per 1,000 gifta kvinnor i åldern 20—45 år utgjorde för tiden 1931/32 endast 123 emot ett fruktsamhetstal för åren 1921/30 av i genomsnitt 155 och för åren 1901/10 259. Denna nedgång i den inomäktenskapliga fruktsamheten, som är större än nedgången i det allmänna fruktsamhetstalet, d. v. s. fruktsamheten per 1,000 kvinnor, gifta eller ogifta, i samma ålder, vilket för år 1931/32 uppgick till 77 mot 95 åren 1921/30 och 155 åren 1901/10, torde i viss mån bero på det förhållandet, att gifta kvinnor numera i stor utsträckning inneha arbetsanställning. I och med att gift kvinna innehar arbetsanställning anser hon sig i många fall icke kunna sätta barn till världen bl. a. på den grund, att hon vid sådant förhållande riskerar förlust av sin mången gång säkerligen icke umbärliga anställning. Det har också inträffat stundom att arbetsgivare till undvikande av olägenheterna med tjänstens upprätthållande med vikarie avskedat anställd gift kvinna vid uppkommen graviditet.

Emot detta missförhållande är det enligt vår mening både lämpligt och möjligt att framgå på lagstiftningens väg. Redan förefinnes inom lagstiftningen för visst fall förbud mot att avskeda anställd, nämligen när det gäller värnpliktig, i lag den 16 oktober 1914 om förbud i vissa fall mot värnpliktiges skiljande från tjänst eller arbete, av vilken lag oss veterligen inga olägenheter ha försports. En lag, som stadgade förbud mot avskedande av gifta blivande mödrar, skulle enligt vad vi kunna se icke möta några principiella hinder. För kvinnor i statstjänst förefinnes rätt till tjänstledighet under sådana förhållanden, men redan för kommunalt anställda förefinnes risk för avsked i berört fall och för kvinnor i enskild tjänst är behovet av skyddslagstiftning starkt framträdande. En dylik lag kunde tänkas få det innehållet att den stadgade förbud mot att avskeda gift kvinna sedan arbetsgivaren av henne underrättats om inträtt havandeskap. Detta förbud skulle sedan gälla till viss tid efter förlossningen, lämpligen till den tidpunkt, då enligt läkarutåtande full arbetsförmåga åter kunde anses ha inträtt.

En invändning som kan riktas mot en sådan lagstiftning är att den skulle tvinga en arbetsgivare att låta en anställd kvarbliva i tjänsten längre än vad ursprungligen tänkts. Förhållandet kan vara det, att platsen skulle ha indragits på grund av arbetsbrist. Men en dylik konsekvens avser givetvis icke denna motion. Kan det sålunda uppvisas omständigheter, som klart och ostridigt ådagalägga att arbetsbrist uppstått och att platsen skulle ha indragits bör lagen icke äga tillämpning. I de flesta fall torde det också ganska snart visa sig om arbetsbrist föreligger eller ej, icke minst därav om någon ny anställd trätt i den avskedades ställe.

För att giva effektivitet åt förbudet skulle erfordras i likhet med vad fallet är i den tidigare omnämnda lagen om förbud i vissa fall mot värnpliktiges skiljande från tjänst eller arbete, att skadeståndsskyldighet stadgas för den som i strid med lagen företagit ett avskedande.

Löneförhållandena under erforderlig ledighetstid anses icke böra beröras i detta sammanhang.

Det är vår övertygelse, att en lagstiftning på detta område möjliggörande en klar och rättvis lagtillämpning icke skulle möta några större svårigheter. Behovet av åtgärder, som avlösa den nuvarande rättslösheten i detta fall, anse vi oomtvistligt. Det är samhällets plikt att med tillgängliga medel skydda och omgärda moderskapet. En viktig uppgift måste det då vara för statsmakterna att tillse att den gifta kvinnan, som vill ikläda sig moderskapets förpliktelser, ej därigenom bör riskera att få sin ekonomiska existens kanske helt fördärvad.

På grund av det ovan anförda hemställa vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära ett lagförslag av det innehåll att gift arbetsanställd kvinna vid inträtt havandeskap därigenom tryggas till sin arbetsanställning.

Stockholm den 12 januari 1935.

C. Gösta Jacobsson.

Alf Meyerhöffer.

John Gustafsson
i Välsnäs.